

Over BEFIT, HOTS en TP

De EU heeft de smaak van fiscale regelgeving te pakken: zeer onlangs zijn er maar liefst drie fiscale concept richtlijnen gepubliceerd die de komende jaren zouden moeten worden ingevoerd. Of dat allemaal gaat lukken, is nog maar zeer de vraag. Duidelijk is echter wel dat de EU heeft ingezet op een stevige bemoeienis met de fiscale stelsels van de lidstaten. Daar is stellig niet elke lidstaat even enthousiast over hetgeen de kans op invoering kan aantasten. Immers, voor aanvaarding van richtlijnen is nog steeds unanimiteit noodzakelijk. Maar niettemin is het zaak alert te zijn op de voorstellen, omdat de ervaringen de laatste jaren zijn dan de lidstaten wel sneller bereid zijn om in te stemmen met fiscale richtlijnen als die (mede) zijn gericht tegen het ontwijken van belasting, hetgeen met de onderhavige voorstellen deels het geval is. Op het Caribisch Koninkrijk worden de regels overigens niet van toepassing maar het is zeker nuttig kennis te nemen van deze ontwikkelingen.

De eerste richtlijn heeft de naam BEFIT: Business in Europe: Framework for Income Taxation. Een nogal omvangrijke naam voor een regeling die in de kern neerkomt op een eenduidige winstgrondslag voor multinationals. Een dergelijk voorstel is overigens niet echt nieuw: eerder is een dergelijk voorstel namelijk al gedaan met de CCCTB-richtlijn of wel een common consolidated corporate tax base. Deze CCCTB riep veel weerstand op en is daarop vereenvoudigd tot CCTB: de C van consolidatie is vervallen. Ook deze uitgekledde variant kan echter op weinig steun rekenen. En nu is er dan de BEFIT. Die verschilt echter weer niet zo gek veel van de CCCTB: het gaat wederom om een geconsolideerde winstgrondslag ofwel een zelfstandige fiscale winstbepaling die voor alle onderdelen van het concern geldt en waarbij alle winsten van de concernonderdelen gezamenlijk worden vastgesteld. De multinationals vallen daarmee dus niet meer onder het regime van de lokale winstbelastingen. In zoverre is er weinig nieuws onder de zon. Het verschil met CCCTB zit vooral in de verdeling van die winstgrondslag over de lidstaten. Onder de CCCTB geschiedde dat door middel van formula apportionment: op grond van de verdeelsleutels loonsom, activa en omzet werd de winst toegerekend aan de lidstaten waar de onderneming is gevestigd en daar vindt heffing naar het lokale tarief plaats. In de BEFIT is dit systeem losgelaten en wordt de winst in essentie toegerekend op basis van de winsten die voorheen door de onderscheiden onderdelen van het concern zijn behaald. In feite is dit het essentiële verschil tussen BEFIT en CCCTB. Kortom: er is voor het grootste deel sprake van oude wijn en nieuwe zakken. Belangrijkste doelstelling van de EU met de BEFIT is overigens dat dispariteiten tussen de fiscale stelsels van lidstaten worden weggenomen en daarmee het ontwijken van belasting wordt verminderd.

Het tweede voorstel is HOTS ofwel: het Head Office Tax System. HOTS is bedoeld voor het midden- en kleinbedrijf. HOTS houdt in de kern in dat een onderneming die actief is in meer dan één lidstaat van de EU alleen aangifte voor de winstbelasting hoeft te doen in het land waar het hoofdkantoor is gevestigd. Die aangifte betreft dan alle Europese concernonderdelen, zij het beperkt tot vaste inrichtingen. Dochtervennootschappen vallen buiten het systeem. Verder is HOTS een optionele regeling. Ondernemingen zijn dus niet verplicht er aan deel te nemen.

HOTS moet vooral leiden tot een administratieve lastenverlichting: er is maar een fiscale winstberekening nodig en er hoeft maar eenmaal aangifte te worden gedaan. De winstbepaling geschiedt volledig volgens de fiscale regels van het land waar het hoofdkantoor is gevestigd, dus ook voor de vestigingen die in een ander land zijn gevestigd. De winst wordt wel per land berekend en vervolgens voor de aangifte geconsolideerd. Met dit systeem wordt niet alleen een vereenvoudiging bereikt maar worden evenals bij BEFIT dispariteiten weggenomen en vermindert het dus, evenals bij BEFIT, de mogelijkheden belasting te ontwijken. Uiteraard moet de geconsolideerde winst nog worden toegerekend aan de lidstaten waar de concernonderdelen zijn gevestigd. Dat kan eenvoudig

gebeuren doordat de winst, zoals die is aangegeven, eerst per onderdeel van de onderneming wordt berekend. Die winsten worden dus weer toegerekend aan de onderscheiden lidstaten waarna daarop het lokale tarief wordt toegepast en de belasting dus ook lokaal is verschuldigd. Evenmin als de BEFIT is de HOTS heel vernieuwend. Indertijd is namelijk bij het voorstel voor een CCCTB als een dergelijk idee geopperd maar toen niet omgezet in een richtlijn. Dit betrof de HST ofwel Home State Taxation. Evenals de BEFIT is de HOTS dus in wezen oude wijn in nieuwe zakken.

Tot slot dan het derde voorstel: de concept richtlijn inzake transfer pricing (TP). Ook dat is een opmerkelijk voorstel. Immers: de OESO kent al jarenlang de TP Guidelines die min of meer wereldwijd zijn aanvaard en worden toegepast, dus ook in de lidstaten van de EU. Het heeft dus niet zoveel zin om dat ook nog eens in een richtlijn vast te leggen. De achtergrond is in feite dat de Guidelines geen exacte wetenschap zijn: wat een juiste verrekenprijs die tussen gelieerde ondernemingen moet gelden is, is wel te benaderen maar niet precies vast te leggen. De Guidelines kennen dan ook bijvoorbeeld een aantal methoden om de juiste verrekenprijs te bepalen. Lidstaten van de EU passen de Guidelines niet altijd op eenzelfde wijze toe. De bedoeling van de conceptrichtlijn is nu om daar meer eenheid in te brengen. Dat lijkt me niet zinvol. De ervaring leert dat de Guidelines in de regel prima werken en dat juist de flexibiliteit daarbij goed van pas komt. Ik vermoed dan ook dat de meeste lidstaten deze bemoeizucht van de EU graag buiten de deur houden.

Peter Kavelaars is hoogleraar Fiscale Economie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en of counsel bij Deloitte Dutch Caribbean.